

Jaarverslag DIAVASC 2017

Diabetes is zo langzamerhand Volksziekte nr. 1 in Nederland. Ons land telt ruim 1 miljoen mensen met suikerziekte, het aantal groeit toe naar 7-8% van de bevolking.

Complicaties van diabetes laten zich het best vertalen in schade aan bloedvaten op microniveau met als gevolg neuropathie, hypertensie, nierfalen, aantasting van het zicht, maar ook in schade op macroniveau, zoals perifere vaatlijden en hart ziekten.

Naast de hierboven vermelde problemen vormt de diabetische voet als uiting hiervan, de belangrijkste complicatie. Hoewel “slechts” 2-5% van de diabeten een diabetisch voetulcus heeft, vormt dat kleine percentage van het zeer grote aantal diabeten een aanzienlijk aantal. Vooral in onze regio is door de sociale status en de vergrijzing van de bevolking het aantal diabeten groter dan in de rest van het land. 17% van de mensen met een diabetisch voet ulcus verliest zijn been, de levensverwachting met een diabetisch voet ulcus is ruim vijf jaar korter. Hierbij tellen we nog niet mee de negatieve invloed op de kwaliteit van leven en de kosten ten laste van het budget van de gezondheidszorg. Genezing van de voetwond is dikwijls moeizaam, daar meerdere factoren een rol spelen bij het ontstaan van de wond en de trage genezingstendens. Een multidisciplinaire benadering is dan ook nodig. De WHO stelt al jaren, dat bij goede multidisciplinaire zorg het aantal been amputaties gehalveerd kan worden. Volgens een recent verschenen studie, recidiveert een genezen wond binnen 1 jaar in 40 % van de patiënten. Naast zorg voor genezing is dus secundaire preventie en educatie (niet alleen van de patiënt, maar ook van de medici) van groot belang.

Het ZGT heeft een multidisciplinair behandel team, dat als voorbeeld heeft gediend, bij het opstellen van de landelijke consensus diabetische voet. We beschikken op dit moment ook over de meest vooraanstaande methoden om wonden te genezen. Dat betekent ook dat meerdere consulten van buiten de regio plaatsvinden. Reden waarom de diabetische voetgroep in het ZGT als een expertise centrum wordt beschouwd.

De boven geschetste problemen en de mogelijkheden die ons team biedt voor behandeling, maken het noodzakelijk, en verplichten ons, willen we voorop blijven lopen, om aandacht te besteden aan educatie, voorlichting, maar ook aan wetenschappelijk onderzoek, dat we middels publicaties en voordrachten op congressen kunnen verspreiden. Het is ook van belang om zowel nationaal als internationaal deel te nemen aan werkgroepen op het gebied van de diabetische voet.

De Stichting Diavasc is ontstaan op initiatief van de diabetische voetgroep en is een aantal jaren geleden een ziekenhuisstichting geworden, met twee directeurs.

Doel van de Stichting:

- 1) Permanente educatie, stimuleren van kennis en kennisoverdracht primair op het gebied van diabetische voet. Gezien de relatie van diabetes met vaatpathologie wordt bij wijze van uitzondering ook aandacht besteed aan de vasculaire geneeskunde in relatie tot de diabetische voet.
- 2) Het onderhouden en stimuleren van de topklinische expertise op het gebied van de diabetische voet
- 3) Het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek.

Ad 1) : Op 18 januari werd 19^e Almelose symposium diabetische voet diabetische voet gehouden. De thema's van de dag waren: osteomyelitis, wondgenezing en de implementatie van de in 2017 te verschijnen richtlijnen diabetische voet. De nadruk kwam te liggen op de samenstelling van het multidisciplinaire team. Het symposium bestond verder uit een 8-tal workshops. We konden meerdere sprekers van formaat zowel uit ons land als uit het buitenland uitnodigen. Er waren meer dan 300 deelnemers, reden, dat dit symposium zich nog steeds kan verheugen in een grote belangstelling. Op dinsdag 17 januari werd de 12^e young investigators bijeenkomst gehouden in de Twentezaal van het ZGT. Het symposium is bedoeld om jonge onderzoekers en promovendi op het gebied van de diabetische voet de mogelijkheid te geven om het wetenschappelijk werk te presenteren. We konden met 150 toehorenden spreken van een grote belangstelling.

Op 17 juni 2017 heeft de diabetische voetgroep ZGT een themamiddag georganiseerd als onderdeel van het 52^e ESSR (European Society for Surgical Research) congres in de Beurs van Berlage te Amsterdam. Naast een aantal sprekers van buiten verzorgden 5 leden van ons team een voordracht.

Door zowel van Baal als Manning zijn de modules diabetische voet verzorgd tbv de Opleiding Wondconsulent Erasmus Universiteit Rotterdam en de Opleiding tot Vaatlaborant eveneens in Rotterdam.

Als vertegenwoordiger van de Nederlandse Vereniging voor Heelkunde was van Baal lid van de inmiddels verschenen Richtlijnen Diabetische voet, vanuit de NIV. 14 verschillende medische beroepsgroepen hebben de lijvige tekst binnen hun beroeps verenigingen geaccordeerd.

Van Baal is voorzitter Commissie Diabetische voet van de Nederlandse Vereniging Voor Vaatchirurgie.

Een tweetal leden van ons team, die 1 dag per week aan onze kliniek verbonden zijn, te weten Dr van Netten en Dr Sicco Bus hebben zitting in de Int. Working Group on The Diabetic Foot (Van Netten is sinds januari 2018 na een afwezigheid van een jaar weer werkzaam bij ons)

In het kader van hun opleiding lopen studenten logopedie van de Saxion Hogeschool te Enschede stage op de multidisciplinaire voetenpolikliniek te Almelo. Meerdere malen lopen medici/paramedici mee met onze poli. Onze diabetische voet afdeling fungeert als mentorship centre in het kader van de European Train the Foot Trainer programma (in samenwerking met de IDF, de international diabetes federation)

In 2017 is van Baal gevraagd toe te treden tot de Scientific Committee van het in 2019 te houden International Diabetic Foot Symposium in Den Haag, dat elke vier jaar wordt gehouden. Woittiez is adviseur van de Diabetic Foot International.

Ad2)

De multidisciplinaire kliniek diabetische voet ZGT waarbinnen samenwerken, naast de vaatchirurg, de podotherapeut, de wondconsulent/gipsverbandmeester, de orthopedische schoenmaker en de revalidatiearts dient als rolmodel voor de in 2017 verschenen consensustekst diabetische voet.

Er vindt wekelijks een teamoverleg plaats, om de week schuiven de nefrologen aan. Met enige regelmaat behandelt het team patiënten van buiten onze regio. Sinds eind 2016 werd een begin gemaakt met een tweetal nieuwe operatie technieken. Beiden gericht op het behoud van een deel van de voet en de hele voet. Deze technieken werden uitgevoerd resp. met traumatoloog ten Cate en de interventie radiologen. Inmiddels is een promotioneel onderzoek gestart betreffende de eerst genoemde ingreep.

Door de goede samenwerking met de podotherapiepraktijk van het voetencentrum de Kievit, vindt er verbinding plaats met de eerste lijns preventie zorg

Van Baal is lid van de Int Study Group Diabetic Foot , als onderdeel van de International Diabetes Federation , tevens lid van de Eurodiale Study Group, een samenwerkingsverband van 14 Europese ziekenhuizen gericht op onderzoek en behandelprotocollen.

Van Baal is lid van de werkgroep NVCD (Neurovasculaire Complicaties Diabetes)

Ad 3)

De technisch geneeskundige Onno Mennis heeft als M3 student zijn afstudeerproject gewijd aan de ontwikkeling van de laser speckle methode bij de diagnostiek van de diabetische voet . Na zijn afstuderen is er een ZGT/UT/MST Mira voucher toegekend voor onderzoek op gebied van de laser speckle en fotoakoestiek .Onder leiding van de hoogleraren Slart en Steenbergen van de UT, is dit een promotieonderzoek geworden , Inmiddels zijn een tweetal publicaties gesubmit Het klinische deel besteedt hij op de afdeling diabetische voet.. De aanstelling voor een periode van twee jaar eindigt in Februari 2018. Voor 50.000 euro wordt hij ondersteund door de stichting DIAVASC. De bedoeling is dat hij op de afdeling Chirurgie zijn proefschrift afrondt.

Wouter aan de Stegge, aangenomen als ANIOS chirurgie, heeft voor een periode van 4 jaar een 0.2 FTE subsidie , vanuit ZonMW, in verband met een methode om temperatuur te meten in de thuissituatie bij patiënten met een diabetische voet at risk, de bedoeling is binnen 4 jaar na het begin van dit onderzoek een proefschrift af te ronden , promotor Nolet en als copromotoren van Baal en S.Bus.

Errol Nayalaci is inmiddels in opleiding tot chirurg , hij zal in september 2018 terugkeren in ons ziekenhuis, zijn onderzoek naar de resultaten van EVAR in de laatste 15 jaar zal hij hier voortzetten , tijdens zijn opleiding zal hij in het UMC in Utrecht ,een jaar research, dze plek is hem inmiddels toegezegd.

De bedoeling is dat dit zal uitmonden in een proefschrift (copromotor van Baal)

Eind 2016 hebben wij een tweede voucher (zie boven) van 50.000 euro in de wacht gesleept . Het onderwerp, dat in 2017 is geëffectueerd, middels een gesubmitte publicatie betreft het ontwikkelen van een infrarood device op de App om vroegtijdig ulcera op te sporen.

Na het verdwijnen van Scheer naar Groningen heeft inmiddels onze arts assistent Aturk het onderzoek overgenomen. Samen met de afdeling psychologie van de Universiteit van Twente (Prof van Gemert en Prof Havinga) is een NWO subsidie aangevraagd (Commit2Data) (Inmiddels in 2018 toegekend), inhoudende een promotietraject van vier jaar.

Overige onderzoeksprojecten : Off loading en de devices.

Dit onderzoek bevindt zich in de afrondende fase voor publicatie

Van Baal heeft op verzoek een bijdrage geleverd voor en klinische les in het NTVG omtrent de diabetische voet. (Inmiddels gepubliceerd)

Er bestaan nog steeds intensieve samenwerkingsverbanden met de diverse universiteiten :
Utrecht : promotieonderzoek Nalayiaci

Amsterdam AMC : promotieonderzoek a/d Stegge

UT Twente : samenwerking met MIRA : laser speckle en infrarood registratie, tevens de afdeling psychologie omtrent de (inmiddels toegekende NWO subsidie

Universiteit Maastricht : landelijke werkgroep diabetische voet

Universiteit Cardiff (Harding) .woundcare.

Dr van Baal is voorgedragen (en begin 2018 benoemd) als Honorary Visiting Professor University Cardiff

Publicaties:

Pickwell K, Siersma V, Kars M, Apelqvist J, Bakker K, Edmonds M, Holstein P, Jirkovska A, Jude E, Mauricio D, Piaggese A, Reike H, Spraul M, Uccioli M, Urbancic V, van Acker K, van Baal J, Schaper N. **Diabetes Metab Res Rev** 2017 Mar 33(3). Minor amputation does not negatively affect health related quality of life as compared with conservative treatment in patients with diabetic foot ulcers.

van Baal JG, Aan de Stegge WB, Schaper NC, **Ned Tijdschr Geneeskunde**, 2017: **161** A multidisciplinary approach in diabetic foot disease.

Bus SA, van Netten JJ, Kottink A, Manning EA, Woittiez AJ, van Baal JG. **Int Wound J**. 2018 Feb;15(1):65-74. doi: 10.1111/iwj.12835. Epub 2017 Oct 23. The efficacy of removable devices to off load and heal neuropathic plantar forefoot ulcers in people with diabetes : a single-blinded multicentre randomised controlled trial